

Poetul s-a născut pe 19 iulie 1955, în satul Coșnița, raionul Dubăsari. Este licențiat al Facultății de Matematică și Cibernetică a Universității de Stat din Moldova (1977). Activează la revistele *Scara spre Cer*, *Toaca*, *Altarul Credinței*, *Noi*, *Moldova și Limba Română*. Debutează editorial cu placheta de versuri *Mai multă dragoste decât ură* (1989). Alte volume: *Pânzele albe ale libertății* (2000, Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova), *Linie de demarcație* (2005), *Nimeni să nu se teamă de moarte* (2011), *Lumini peste ape* (2013), *Harta* (2017), *Aripi pentru înălțare*, *Gaura neagră* (2019).

Leo BORDEIANU

POEZIA CA FORMĂ A RUGĂCIUNII

Domnule Leo Bordeianu, ați absolvit Facultatea de Matematică și Cibernetică. Când ați descoperit în ființa dumneavoastră filonul poeziei? Cum ați putut împăca aceste două dimensiuni ale firii dumneavoastră: *spiritul geometric* și *spiritul de finețe*, ca să folosec, pentru o mai bună înțelegere, sintagmele lui Blaise Pascal?

De fapt, mai întâi, a fost poezia. Să *contemplezi cerul de vară înseamnă poezie, deși nu una în cărți regăsită*, nota Emily Dickinson. Primele poezii se pare că așa le-am scris, în copilăriile, pe pânza cerului, fără de cuvinte. Apoi au urmat altele, în stilul epocii, care m-au nemulțumit și am abandonat această ocupație, înscriindu-mă la matematici. Or „matematicile pun în joc puteri sufletești care nu sunt cu mult diferite de cele solicitate de poezie” (Ion Barbu). Astfel, am început să oscilez fericit în căutarea „locului luminos unde domeniul înalt al geometriei se întâlnește cu poezia” (I. B.), ca până la urmă să optez pentru ultima. Altceva e măsura în care ea m-a ales pe mine.

Sunteți autorul unui ciclu de poezii de inspirație religioasă. Cum relaționează în ființa dumneavoastră credința creștinului, poezia și gândirea deductivă, analitică de matematician? Nu vă stă piedică logica matematică pentru imaginația și sensibilitatea lirică?

Credinței în Dumnezeu îi este indispensabilă rugăciunea. Aceasta poate fi și fără de cuvinte. Uneori însă ia înfățișarea poeziei. Aici se cere precizarea că poezia în genere imită rugăciunea. Dacă limbajului poetic și subiectelor nu li s-ar atribui o aură de sacralitate, textele ar luneca în trivialitate. Revenind la buchia și spiritul religiozității, vreau să remarc că, atunci când urmezi doar buchia, versificând anumite postulate, episoade evanghelice etc., te îndepărtezi de poezie/ de poezia modernă. Dimpotrivă, păstrând spiritul religios, chiar și în texte de factură oarecum laică, te apropii de adevărata poezie. Și aceasta, deja prin pârgھیile sale specifice, invită cititorul spre universul credinței.

Același lucru se întâmplă cu buchia și spiritul matematicii. În poezie mă simt comod în zona liniilor magnetice ale spiritului matematicii și nu încerc neapărat să-i urmez buchia. Pun mare miză pe revelație. Una dintre acestea s-a întâmplat atunci când, după o zi de muncă lungă și încordată la facultate, mergând spre casă și admirând spectacolul luminilor din amurg, am exclamat: *în lumina lină-a înserării,/ cât de frumos poți fi Tu,/ Doamne!*

Vorbiți-ne despre formele de expresie poetică ale credinței care vă sunt cele mai apropiate structurii dumneavoastră.

Mașinăria complexă care este poetul Leo Bordeianu are un singur regim de lucru. Nu folosește regimuri diferite pentru diferite sentimente și convingeri. De aceea tema credinței, nimerind în creuzetele ei, este tratată cu același instrumentar, la aceeași ardere. Desigur, în limitele, tehnicește vorbind, parametrelor agregatului. Ar mai fi de adăugat specificitatea temei, dificultatea/ imposibilitatea de a o aborda atâta timp cât nu trăiești în profunzime sentimentul religios/ mistic, cât nu ai o motivație/ suferință.

Sunteți un poet modern. Care sunt concepțiile dumneavoastră despre frumos? Coincid ele cu viziunea părinților creștini din trecutul ev bizantin? Ce faceți cu restul de sensibilitate, adică cu cea modernă atunci când scrieți poezie de inspirație religioasă?

Mă raliez la spusele poetului Vincenzo Cardarelli, care afirma: „Simt poezia ca substanță, idei, concepte, situații poetice, mai degrabă decât ca limbaj pur”. Mi-au plăcut și

chiar am practicat jocurile de cuvinte, aliterațiile ș. a., însă farmecul lor cedează în fața strălucirii ideilor, care se profilează mai bine în fraza simplă, nemeșteșugită, uneori tăioasă asemeni bisturiului. În acest sens, probabil, există o similitudine pe o anumită dimensiune între închipuirile mele despre frumos și cele ale înaintașilor din evurile trecute.

Cât privește *restul de sensibilitate*, am punctat deja că poezia religioasă atinge cotele adevăratei poezii atunci când depășește nivelul relatării, descrierii, tâlcuirii și, pornind de la, referindu-se la anumite momente mistice, de raportare la Divinitate, fiind ancorată în sistemul de coordonate al celor 10 porunci se întrupează în cadrul paradigmatelor de ultimă oră, inclusiv a celor moderne. La o privire mai atentă, distingem multă poezie modernă aparent laică din arealul creștin, care însă poate fi catalogată drept poezie eminentă creștină. Or, vorba lui Dostoievski, „sufletul fiecărui om este creștin”.

De ce ați numit volumul dumneavoastră cu poezie de inspirație religioasă *Aripi pentru înălțare*?

O explicație de suprafață ar fi faptul că în volum există o poezie cu acest titlu: „Bestial” *l-au lovit peste aripi,/ I-au frânt fiecare osișor,/ L-au călcat în picioare,/ L-au ars/ și au spulberat cenușa...// Dar nu au putut să-i împiedice/ înălțarea.* Dar semnificația e mai largă: cele mai reușite texte din carte, gândurile și stările trezite de ele ar fi niște aripi care să înalțe sufletul cititorului spre izvoarele pure ale adevăratei credințe.

A. G.